

Könyvek karácsonyra 3. – A fal

PUBLIKÁLVA:
2020. 12. 14. | ALFÖLD. ERTEKEZŐ
PRÓZA
SZERZŐ:
LOVAS ANETT CSILLA

Lovas Anett Csilla 1987-ben született Sátorajlaijhegyben. A

Petr Sís: *A fal*; Peťovská Flóra fordítása

2018 novemberében a bécsi Institut für Jugendliteratur könyvtárában üldögéltem, és a történelmi témájú gyerekkönyvek polcáról kigyűjtött köteteket lapozgattam. Arra már nem emlékszem, miért éppen ez a kérdéskör érdekelt, vagy hogy milyen szempont szerint válogattam (valószínűleg csak úgy taláломra), de élénken él bennem az a pillanat, amikor megpillantottam Petr Sís *Die Mauer* című munkáját (a recenzeált könyv, *A fal* német nyelvű kiadását). Annnyira ámulatba ejtő volt a téglából épített, vörös csillagkötrecben doboló kisfiú látványa, hogy a következő kb. egy órát azzal töltöttem, hogy a könyvből lévő képeket fotóztam, és megpróbáltam kibogarászni, miről szólhat ez a könyv. Némettudásom csak korlátozottan segített ebben, viszont a rajzok rendkívül beszédesek és megkapóak voltak; így rajtuk keresztül értettem meg, hogy Petr Sís szubjektív módon idézi fel, milyen volt a vasfüggöny mögött élni.

A borító olyan, mintha egy rajzmappa lenne, és ha fellapozzuk a könyvet, első pillantásra úgy tűnik, mintha kész rajzok, elnagyolt vázlatok és jegyzetek váltogatnák egymást ebben a dossziében. A kusza összevisszaságból azonban két narratíva is felépül. A szerző naplójegyzetei alapján végigkövetjük felnövekedését, szakmai előmenetelét, emigrációját; a személyes emlékek mellett pedig azt is megtudjuk, milyen volt az élet a szovjet megszállás alatt álló Csehszlovákiában, hogyan zajlott a '68-as prágai tavasz, és miként omlott le végül a Keletet és Nyugatot elválasztó fal 1989-ben. Amikor a kommunista államberendezkedésről és annak alkotóelemeiről (besűgás, az élet számos területére kiterjedő ellenőrzés, felvonulások) ír és rajzol, akkor fekete-fehér és piros színeket használ: a monokróm képekből szinte kiragyg a csillagok, úttörőnyakkendők, zászlók vöröse. Mintha ezzel is jelezné, hogy a rendszert nem lehetett nem észrevenni, nem lehetett figyelmen kívül hagyni, mert jelképei, szabályai, nyomasztó légköre mindenhová beszivárogtak. Álmairól, vágyairól, angliai utazásáról viszont színesben mesél: igen feltűnő tehát a kontraszt Kelet és Nyugat, vagy a sivár valóság és a képzelet élénk világa között.

← Előző

Könyvek
karácsonyra 2. –
Navigátor

Következő →

Könyvek
karácsonyra 4.
A fal

A könyv különböző kiadásainak címlapjai. Forrás: <https://riverarts.org/peter-sis-2/>

A '68-as év fejleményeiről lelkes naplójegyzetekben számol be a szerző. „Eltörlik a cenzúrát! Lehet hosszú hajunk és hordhatunk farmert!” A következő oldalon rendkívül szuggesztív rajzon láttatja a prágai tavasz bukását: a cseh főváros stilizált térképe előtt áll, Munch *Sikolyát* idéző alak képe fejezi ki azt a rettenetet, hogy a demokratikus folyamatoknak vége szakad, Dubčeknek az „emberarcú szocializmus” megalkotására tett kísérleteit elfojtották. Ismét fekete-fehérre váltanak a könyv lapjai, de van Prágában egy fal, amelyet újra és újra színes rajzok lepnek el: Sis a ma Lennon-falként ismert emlékhely keletkezését is elmeséli. Mindeközben a naplóbemjegyzésekből kiderül, hogy az alkotó elvégzi az Iparművészeti Főiskolát, s munkájának köszönhetően jut ki 1982-ben Amerikába, ahol az olimpiával kapcsolatos animációkat kell készítenie. A hivatalosan engedélyezett időn túl is kint marad, s bár eleinte nem tud elhelyezkedni, szerencséjére Milos Formannak megtetszenek a rajzai, ezért vele készítteti el *Amadeus* című filmje plakátját – innentől kezdve, ahogy mondani szokás, a többi történelem, hiszen Petr Šiš világhírű illusztrátor lesz. 1989-ben, Csehszlovákia szovjet megszállás alóli felszabadulása után utazik haza, de a kötet kerettörténete (a művész a családjával együtt egy Beach Boys-koncerten vesz részt) szerint Sis az Egyesült Államokban telepedett le. Ebből a könyvből is kiderül azonban, hogy igen fontosak számára cseh gyökerei, és műveire nagy hatással vannak azok a tapasztalatok, amelyeket a vasfüggöny mögött élt át. A *fal* lapjain háromszor is látható egy színes lapokból szárnyakat növesztő, repülő kerékpáros: Sis alighanem saját magát rajzolta így bele a történetbe. Rajzai, gazdag fantáziája, határokon átívelő álmai tették végül lehetővé azt, hogy kiszabadulhasson a fal mögül, és kiteljesíthesse művészetét. De nemcsak őt láthatjuk a biciklista képében, hanem mindazokat az embereket is, akik az adott korban szinte lehetetlennek tűnő vállalkozásba fogtak: lebontották a falat, véget vetettek a hidegháborúnak, és kivívták a függetlenségüket. Ezeknek az embereknek a története nekünk is ismerős lehet, hiszen Magyarország is a keleti blokk államaihoz tartozott, és az 1989-es, Fertőrákos környékén rendezett páneurópai piknik jelentős szerepet játszott a vasfüggöny eltüntetésében. Már e sorok szerzőjének sincsenek emlékei minderről, ahogy az utánunk következő generációknak sem – Petr Šiš könyve azonban arra ad lehetőséget, hogy ne csupán a történelemkönyvek sokszor száraz sorain keresztül, hanem egy művészileg megformált, személyes visszaemlékezés által is rápillanthatunk arra, milyenek voltak a szocializmus monokróm mindennapjai.

Petr Šiš: *A fal, avagy hogyan nőtem fel a vasfüggöny mögött.* Petovská Flóra fordítása, Csirimojó, 2019.

A Csirimojó kiadó weblapja: <http://csirimojo.hu>

[Tetszik](#) Regisztrájl, hogy megnézd, mi tetszik az ismerőseidnek.

Hozzászólások

0 hozzászólás

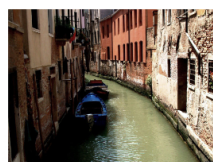
Rendezés: [Legrégebbi](#)

Hozzászólás írása...

[Facebook Hozzászólások modul](#)

Kapcsolódó bejegyzések

Petr Madéra versei

Sosemvolt emlékek
kódében

2012-ben végzett magyar nyelv és irodalom szakon, a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hittanár-nevelő szakon, több évig ugyanott oktatásszervezőként dolgozott, jelenleg PhD-hallgató a Debreceni Egyetemen. Publikációi többek közt az ITK, az Alföld, a Zempléni Múza és a Szkhonon hasábjain, valamint a KULTer.hu-n

és a Magyarjátékszínen
jelentek meg.

Címkék: A fal, Csirimojó,
Petovská Flóra, Petr Sís

2016. 11. 07.

2023. 07. 31.

Megjelent az Alföld
2021. májusi száma

2021. 05. 03.

ALFÖLD
HÍR- ÉS KÖZVETÉLKÖZMŰVÉSZETI LAP • 11. évfolyam • 2020

FÁRD & AZ
cm__olaj-vÁjszon__2014

Megjelent az Alföld
augusztusi száma

